

Rapport

Datum: 27 april 2006

Rapportnummer: 2006/165

Klacht

Verzoekers klager erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond op 4 januari 2004 hun minderjarige zoon een klap met de wapenstok hebben gegeven en met pepperspray hebben bespoten.

Verzoekers klager er voorts over dat ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond hun zoon toen hebben aangehouden en overgebracht naar het politiebureau.

Verzoekers klagen ten slotte erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond hun zoon op hardhandige wijze de handboeien hebben omgedaan.

Beoordeling

I Algemeen

1. Op 4 januari 2004 kreeg het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond de melding binnen dat een groep jongeren op weg was naar de binnenstad van de gemeente Brielle en daarbij vernielingen zou aanrichten. Een van de surveillancewagens van het politiekorps die op de melding reageerde trof na enig zoekwerk een groep van zo'n twintig jongeren aan.
2. Op het moment dat de politieambtenaren uit de surveillancewagen stapten, gooide een van die jongeren een sneeuwbal naar binnen. Toen de verbalisanten die persoon beetpakten om hem aan te spreken op zijn gedrag, begonnen de overige jongeren zich daarmee te bemoeien. Zo zei verzoekers zoon tegen een van de politieambtenaren: "Wat doe je nou, die jongen heeft toch niks gedaan". Andere jongeren riepen kwetsende leuzen naar de politieambtenaren en begonnen zich aan hen op te dringen. De politieambtenaren lieten daarop de persoon die de sneeuwbal gooide los.
3. Intussen arriveerde een tweede surveillancewagen van het politiekorps. Toen de politieambtenaren uit die surveillancewagen waren gestapt, begonnen de jongeren zich ook aan hen op te dringen. De situatie escaleerde uiteindelijk zodanig dat van de zijde van de politieambtenaren geweld tegen de jongeren werd gebruikt. Daarbij werd verzoekers zoon onder andere geslagen met de wapenstok en bespoten met pepperspray.
4. Uiteindelijk besloten de politieambtenaren zich tactisch terug te trekken en zich met een aantal collega's in de binnenstad van Brielle te hergroeperen. Toen de jongeren daar even later ook arriveerden werd door de politieambtenaren een aantal aanhoudingen verricht. Daarbij werd ook verzoekers zoon aangehouden. Na te zijn geboeid werd verzoekers zoon overgebracht naar het politiebureau in Spijkenisse.

5. Verzoekers dienden bij brief van 8 januari 2005 bij het politiekorps een klacht in over de wijze waarop de politieambtenaren zich tegenover hun minderjarige zoon hadden gedragen. Die klacht werd afgedaan door de chef van het wijkteam Brielle-Westvoorne. Verzoekers waren echter niet tevreden met die reactie en wendden zich tot de Nationale ombudsman.

6. Na tussenkomst van de Nationale ombudsman nam het politiekorps de klacht alsnog formeel in behandeling. Uiteindelijke verklaarde de korpsbeheerder bij brief van 29 maart 2005 - op advies van de klachtencommissie van het politiekorps - de klacht ongegrond. Verzoekers waren ook met die reactie niet tevreden en wendden zich andermaal tot de Nationale ombudsman met het verzoek een onderzoek in te stellen.

II Ten aanzien van het gebruik van geweld

1. Verzoekers klagen er in de eerste plaats over dat de politieambtenaren hun zoon een klap met de wapenstok hebben gegeven en met pepperspray hebben bespoten. Volgens verzoekers waren er geen gegronde redenen voor het politieoptreden. Hun zoon had niets vernield en liep gewoon met een groep jongeren over straat. Het enige wat hij had gedaan was een politieambtenaar een vraag stellen, waarna hij direct door de politieambtenaren werd geslagen en met pepperspray werd bespoten.

2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond. Volgens de korpsbeheerder hadden de betrokken politieambtenaren in overeenstemming met de ontstane situatie gehandeld. Hij wees in dit verband op het door hem overgenomen advies van de klachtencommissie van het politiekorps. Daarin was naar voren gebracht dat er een dreigende sfeer van de groep jongeren uitging. De politieambtenaren hadden de jongeren herhaaldelijk gevorderd zich te verwijderen en ook gewaarschuwd dat er geweld zou worden gebruikt als de groep zich niet zou verwijderen. Toen de groep niet aan de vordering voldeed, hadden de politieambtenaren geslagen met de wapenstok en een aantal jongeren bespoten met pepperspray.

3. Het gebruik van geweld tegen iemand betekent een inbreuk op diens lichamelijke integriteit. In artikel 11 van de Grondwet (zie Achtergrond, onder 1.) is het recht op onaantastbaarheid van het lichaam neergelegd. Dit grondrecht brengt met zich dat de politie alleen in de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen geweld op iemand mag uitoefenen. Zo is op grond van artikel 8, eerste lid van de Politiewet 1993 (zie Achtergrond, onder 2.) een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (het proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt (het subsidiariteitsvereiste). Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

4. In deze zaak lopen de lezingen van verzoekers zoon en die van de politieambtenaren over het politieoptreden uiteen. Verzoekers zoon heeft in het kader van het onderzoek aangegeven dat de politieambtenaren hem, nadat hij een opmerking maakte over het vasthouden van de jongen die de sneeuwbal had gegooid, direct en zonder voorafgaande waarschuwing met de wapenstok hebben geslagen en met pepperspray hebben bespoten. De politieambtenaren hebben daarentegen tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman verklaard dat zij, na het loslaten van de jongen die de sneeuwbal had gegooid, meermalen aan de groep het bevel hebben gegeven zich niet verder op te dringen, maar in tegenovergestelde richting te verwijderen. Verder hebben de politieambtenaren verklaard dat zij, toen de jongeren geen gevolg aan dat bevel gaven, eerst nog hebben gewaarschuwd dat er geweld zou worden gebruikt alvorens daadwerkelijk over te gaan tot het slaan met de wapenstok en het gebruik van de pepperspray.

5. De lezing van de politieambtenaren komt overeen met het proces-verbaal van bevindingen en de geweldsrapportage die naar aanleiding van het incident zijn opgemaakt. Nu dat proces-verbaal en die geweldsrapportage zeer kort na het incident zijn opgemaakt - op een moment dat er door verzoekers nog geen klacht over het politieoptreden was ingediend - houdt de Nationale ombudsman de daarin weergegeven gang van zaken voor juist.

6. De Nationale ombudsman gaat er in deze zaak dan ook van uit dat op het moment dat de politieambtenaren de jongen die de sneeuwbal gooide aanspraken op zijn gedrag, de overige jongeren zich ermee zijn gaan bemoeien en zich als groep op een agressieve manier aan de politieambtenaren hebben opgedrongen. Daarmee geconfronteerd hebben de politieambtenaren de jongeren het bevel gegeven zich niet verder op te dringen en zich in tegenovergestelde richting te verwijderen. Ingevolge artikel 2.1.1.1, tweede lid, van de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Brielle (zie Achtergrond, onder 3.) waren de politieambtenaren bevoegd dat bevel aan de jongeren te geven. Hoewel de Nationale ombudsman overweegt dat verzoekers zoon niet zozeer de intentie had om zich fysiek aan de politieambtenaren op te dringen maar meer verbaal tegen het politieoptreden wilde opkomen, staat niettemin vast dat hij net als de overige jongeren niet heeft voldaan aan het bevel om zich te verwijderen. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman hebben de politieambtenaren verzoekers zoon alsook de overige jongeren daardoor kunnen aanmerken als verdachten van overtreding van artikel 184, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht (zie Achtergrond, onder 4.) en hebben zij bij hun optreden tegenover de jongeren gehandeld in de rechtmatige uitoefening van hun bediening.

7. Verder gaat de Nationale ombudsman er van uit dat toen de jongeren geen gevolg gaven aan het bevel zich te verwijderen, de politieambtenaren eerst hebben gedreigd om geweld te gebruiken ten einde het bevel tot verwijderen kracht bij te zetten. Daar de jongeren ook na die dreiging geen gevolg hebben gegeven aan het bevel zich te verwijderen - maar zich daarentegen verder hebben opgedrongen - hebben de

politieambtenaren in redelijkheid kunnen besluiten om daadwerkelijk geweld tegen de groep te gebruiken. Gelet op de grote van de groep jongeren en de daarvan uitgaande dreiging, hebben de politieambtenaren niet anders gekund dan de jongeren die vooraan stonden te slaan met de wapenstok en te bespuiten met pepperspray. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is er dan ook geen sprake van een ongerechtvaardigde inbreuk op het recht van onaantastbaarheid van het lichaam van verzoekers zoon.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

III Ten aanzien van de aanhouding

1. Verzoekers klagen er voorts over dat de politieambtenaren hun zoon toen hebben aangehouden en overgebracht naar het politiebureau. Volgens verzoekers was hun zoon ten onrechte als verdachte aangemerkt. Hun zoon had niets vernield en liep gewoon met een groep jongeren over straat.
2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond. Volgens de korpsbeheerder was de aanhouding van verzoekers zoon rechtmatig omdat hij op dat moment verdachte was van strafbare feiten. Hij wees ook in dit verband op het door hem overgenomen advies van de klachtencommissie van het politiekorps. Daarin was naar voren gebracht dat de politieambtenaren direct na het geweldgebruik niet tot aanhouding waren overgegaan, maar zich om tactische redenen hadden teruggetrokken. In de binnenstad van Brielle hadden de politieambtenaren zich gehegroepeerd en alsnog een aantal jongeren aangehouden. Verder wees de korpsbeheerder op het proces-verbaal van aanhouding van verzoekers zoon. Daarin was neergelegd dat verzoekers zoon omstreeks 00:40 uur was aangehouden wegens niet hebben voldaan aan het daarvoor omstreeks 00:25 uur door de politieambtenaren gegeven bevel om zich te verwijderen.
3. Het aanhouden en overbrengen naar een politiebureau is een vorm van vrijheidsontneming. In artikel 15, eerste lid, van de Grondwet (zie Achtergrond, onder 5.) is het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming neergelegd. Dit verbod brengt mee dat de politie alleen in de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen iemand mag aanhouden en overbrengen naar het politiebureau. Zo is op grond van artikel 53 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 6.) in geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit iedere opsporingsambtenaar bevoegd om een verdachte aan te houden en over te brengen naar het politiebureau. Artikel 27, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 7.) omschrijft de verdachte daarbij als degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit.
4. In deze zaak staat vast dat de politieambtenaren ingevolge artikel 2.1.1.1, tweede lid, van de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Brielle bevoegd waren om de jongeren te bevelen zich niet verder op te dringen maar zich in tegenovergestelde richting

te verwijderen, alsook dat verzoekers zoon net als de overige jongeren niet aan dat bevel heeft voldaan. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman hebben de politieambtenaren verzoekers zoon alsook de overige jongeren daardoor kunnen aanmerken als verdachten van overtreding van artikel 184, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht (zie hiervoor onder II.6.).

5. Verder staat in deze zaak vast dat de politieambtenaren niet onmiddellijk nadat ze de jongeren als verdachten konden aanmerken tot aanhouding zijn overgegaan, maar zich eerst om tactische redenen hebben teruggetrokken om vervolgens in de binnenstad van Brielle alsnog met de hulp van een aantal collega's over te gaan tot aanhouding. Gelet op het korte tijdsverloop dat met die handelwijze was gemoeid, was er nog altijd sprake van een heterdaad situatie en waren de politieambtenaren bevoegd om verzoekers zoon alsnog aan te houden en over te brengen naar het politiebureau. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is er dan ook geen sprake van een schending van het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming van verzoekers zoon.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

IV Ten aanzien van het omdoen van de handboeien

1. Verzoekers klagen ten slotte dat de politieambtenaren hun zoon op hardhandige wijze de handboeien hebben omgedaan. Verzoekers stuurden ter onderbouwing van deze klacht een afschrift van de verklaring van de arts die hun zoon kort na het incident had onderzocht.

2. De korpsbeheerder acht de klacht ongegrond. Hij wees nogmaals op het door hem overgenomen advies van de klachtencommissie van het politiekorps. Daarin was naar voren gebracht dat de politieambtenaren na het boeien niets van kneuzingen bij verzoekers zoon hadden geconstateerd.

3. Het boeien van iemand betekent een inbreuk op diens lichamelijke integriteit. In artikel 11 van de Grondwet (zie Achtergrond, onder 1.) is het recht op onaantastbaarheid van het lichaam neergelegd. Dit grondrecht brengt met zich dat de politie alleen in de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen iemand de handboeien mag omdoen. Ten aanzien van personen aan wie rechtens de vrijheid is ontnomen, is in artikel 15, vierde lid, van de Grondwet (zie Achtergrond, onder 5.) meer in het algemeen bepaald dat zij kunnen worden beperkt in de uitoefening van hun grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt. In artikel 22 van de Ambtsinstructie van de politie (zie Achtergrond, onder 8.) is bepaald dat de opsporingsambtenaar een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien kan aanleggen. Dit is slechts mogelijk indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

De politieambtenaar moet dus van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen.

4. In deze zaak staat vast dat op het moment dat de politieambtenaar verzoekers zoon aanhield ter zake het niet hebben voldaan aan het ambtelijk gegeven bevel, verzoekers zoon zich daarover verbaal agressief uitliet. De politieambtenaar heeft tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman verklaard dat verzoekers zoon tegen hem begon te schelden en te tieren. Verzoekers zoon heeft in het kader van het onderzoek aangegeven dat hij kwaad werd en dit ook uitte naar de politieambtenaar. Gelet daarop en de agressieve manier waarop de jongeren zich eerder die nacht als groep aan de politieambtenaren hadden opgedrongen (zie Achtergrond, onder II.6), heeft de politieambtenaar in redelijkheid kunnen aannemen dat er sprake was van een veiligheidsrisico voor hem en zijn collega's en kunnen besluiten verzoeker ten behoeve van het vervoer de handboeien om te doen. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is er geen sprake van een schending van het recht van onaantastbaarheid van het lichaam van verzoekers zoon.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

5. Met betrekking tot de wijze waarop de boeien zijn omgedaan, lopen in deze zaak de lezing van verzoekers zoon en die van de betrokken politieambtenaar uiteen. Verzoeker heeft in het kader van de klacht aangegeven dat hij heel erg strak in de boeien werd geslagen. De betrokken politieambtenaar heeft daarentegen tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman verklaard dat hij niet hardhandig te werk is gegaan en de handboeien op een normale manier en ook niet strak heeft omgedaan.

6. De Nationale ombudsman overweegt in dit verband dat het dragen van handboeien niet comfortabel is en ook bij normaal gebruik al gering letsel kan veroorzaken. Indien de handboeien hardhandig en strak worden omgedaan, kan de ernst van letsel toenemen. Bij een dergelijk gebruik zullen echter ook de nodige striemen en wondjes rondom de polsen ontstaan. Uit de door verzoekers overlegde verklaring van de arts blijkt dat verzoekers zoon zich met klachten aan zijn pols tot de arts heeft gewend, maar valt ook op te maken dat kort na het incident geen afwijkingen aan die pols waren te zien. Nu de arts derhalve geen striemen of wondjes heeft waargenomen, acht de Nationale ombudsman het niet aannemelijk dat de politieambtenaar de handboeien hardhandig en te strak heeft omgedaan.

De onderzochte gedraging is ook op dit punt behoorlijk.

Slotbeschouwing

Kern van deze zaak is een verschil in perceptie tussen de politie en een groep jongeren waarvan verzoekers zoon er één was. Wat begon met een sneeuwbal eindigde met

handboeien. Bij de beoordeling van het gebeuren is de spanning merkbaar tussen het imponerende groepsgedrag van de betrokken jongeren enerzijds en de handhavingstaak van de politie anderzijds. Uiteindelijk blijkt dat de groep jongeren niet merkbaar heeft willen inbinden toen de politie zijn rechtmatige taak vervulde. Met het roepen van leuzen tegen de politie en met opdringend gedrag ontstond een grimmige sfeer. De politie is vervolgens repressief opgetreden en bij politieoptreden kunnen ongemakken optreden zoals de zoon van verzoekers ervaren heeft. De uitweg voor hem had bestaan uit het zich onttrekken aan het intimiderende groepsgedrag.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond, is niet gegrond.

Onderzoek

Op 23 mei 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer en mevrouw R. te Brielle, met een klacht over een gedraging van ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd de betrokken politieambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Een van de betrokken politieambtenaren maakte van die gelegenheid gebruik.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Rotterdam over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De hoofdofficier van justitie maakte van die gelegenheid gebruik.

Verder werd in verband met zijn verantwoordelijkheid voor optreden van de politie ter handhaving van de openbare orde ook de burgemeester van Brielle over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De burgemeester maakte van die gelegenheid geen gebruik.

Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd de korpsbeheerder een aantal specifieke vragen gesteld en werden twee betrokken politieambtenaren gehoord.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Betrokken ambtenaar O. deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoekers, de korpsbeheerder en de hoofdofficier van justitie gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Verzoekers stuurden op 8 januari 2004 een klachtbrief naar het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond. In die brief schreven zij onder andere:

"Afgelopen zaterdagavond van 3 op 4 januari heeft de politie te Brielle zeer agressief opgetreden tegen een groep jongeren (...) waaronder onze zoon R. R. is zonder dat daar enige reden voor was afgeranseld door de politie met een gummiknuppel en zijn ogen zijn volgespoten met pepperspray. Alsof dat nog niet genoeg was, is hij (...) hardhandig in de boeien geslagen waar hij een zwaar gekneusde pols aan over heeft gehouden en hij heeft een aantal uren in een cel op het bureau (...) moeten zitten. (...) Een volledig verslag van wat er die nacht gebeurd is hebben we bijgevoegd.

Wij dienen hierbij een klacht in tegen de politie (met name agent O.) vanwege hun onterecht en agressief handelen naar onze zoon toe zonder dat daar een gegronde reden voor was. Hij heeft niets vernield, heeft niemand lastig gevallen, was niet dronken, heeft niets of niemand iets aangedaan, hij liep daar gewoon met een grote groep jongeren, meer niet.

(...) Vanmorgen heeft R. samen met zijn vader een gesprek gehad op het politiebureau te Spijkenisse met de heer B. en een agent in opleiding die er die nacht bij aanwezig was, maar alleen heeft toegekeken. De heer B. heeft bevestigd dat R. niets heeft gedaan, ze konden het juist waarderen dat hij rustig bleef en nog geprobeerd had redelijk te praten. Het was de politie ook duidelijk dat degenen die scheldwoorden naar de politie riepen achteraan de groep liepen. Toch heeft R. de klappen en de pepperspray gekregen en is hij opgepakt. De reden die zij hiervoor gaven was dat hij vrij vooraan in de groep liep en een bekend gezicht heeft. Is deze reden gegrond voor een mishandeling en opsluiting door de politie?"

2. Verzoekers voegden bij hun brief van 8 januari 2004 een door hun zoon R. gemaakt verslag. In dat verslag schreef R. onder andere:

"Zaterdag 3 januari 2004

Vanavond had ik een feestje bij een vriendin. Het was tot een uur of twaalf heel gezellig. Daarna zijn we met de hele groep (...) naar de binnenstad van Brielle gelopen. Het had gesneeuwd en we gooiden af en toe een sneeuwballetje en waren soms wat luidruchtig. Toen we bij het fietsbruggetje (...) arriveerden kwamen twee politieauto's aangereden en deze bleven stil staan. Een van de jongens gooide een sneeuwbal op de politieauto. Vier agenten stapten uit de auto's. Ze pakte de jongen beet die de sneeuwbal gooide en liepen met hem weg. Ik liep er naartoe en zei tegen een van de agenten (de heer O.): 'Wat doe je nou, die jongen heeft toch niks gedaan'. Ik kreeg als antwoord van deze agent: 'Opkankeren jij'. Zonder verder enige waarschuwing haalde hij zijn gummiknuppel tevoorschijn en begon op mijn rug, nek en in mijn knieholten te beuken, samen met zijn collega. Ook spoot hij mijn ogen vol met pepperspray. (...) Ik ben even op de grond gaan zitten om sneeuw op mijn ogen te doen omdat ze zo branden. Ook zie ik vier vrienden van mij die ook pepperspray in hun ogen hebben gekregen. (...)

Daarna loop ik samen met die jongens verder richting de binnenstad. Bij de N.-straat aangekomen zie ik ineens een heel stel jongens weglopen die vooraan liepen, waarom weet ik niet. Ik kom voorbij discotheek X en er komen ineens een stuk of tien agenten uit het straatje bij X rennen en zij rennen naar ons toe. De uitsmijter van X greep een vriend van mij beet. Ik zei hierop tegen de uitsmijter van X: 'Wat doe je, die jongen heeft toch niks gedaan'. De politie ziet mij met een hand voor mijn oog lopen en er wordt gevraagd: 'Ben je gepeperd'. Toen riep een andere agent (de heer O.): 'Hij was er ook bij'. Ik vroeg mij af wat hij bedoelde, het enige wat ik kon bedenken was dat hij dit zei omdat ik pepperspray in mijn ogen had gekregen en dat ik hiervoor behandeld zou worden, want ik had immers niks gedaan en was ten onrechte gepeperd.

Helaas, het bleek anders te zijn dan ik dacht. Zonder enige waarschuwing word ik in mijn kraag gegrepen, tegen een politiebusje gesmeten en hardhandig en heel erg strak in de boeien geslagen. Waarom dit nu weer? Ik word kwaad en uit dit ook naar de agenten. Waarom doen ze dit, alleen omdat ik een bekend gezicht heb? Ik word in een busje gezet en naar het politiebureau te Spijkenisse gebracht. Onderweg heb ik een fles met cooler gekregen voor mijn ogen, die nog steeds enorm brandden van de pepperspray. Ook op het bureau word ik nog behandeld voor mijn ogen, want ze branden nog steeds mijn hoofd uit. (...)

Op het politiebureau aangekomen worden mijn gegevens opgenomen, ik word gefouilleerd en vervolgens zonder pardon in een cel gegooid. (...) Om 04.45 uur moet ik van een agent tien vragen beantwoorden over het gebruik van de pepperspray (...). Om 06.30 uur word ik thuisgebracht door agent O. Onderweg naar huis vraag ik agent O. waarom ik nu opgepakt ben en hij antwoordt: 'Wegens het verstoren van de openbare orde'. Ik vraag wat ik dan precies gedaan heb om de orde te verstoren, want bij mijn weten liep ik daar alleen maar en deed niets wat niet mocht. Agent O. vertelde dat ze een melding hadden gekregen dat

er vernielingen waren aangebracht door een grote groep jongeren. Zonder dat er ook maar iets is nagevraagd is automatisch aangenomen dat dit onze groep was. Op mijn vraag waarom ik dan opgepakt ben antwoordde hij: 'We pakten wie we pakken konden'."

3. De chef van het wijkteam Brielle/Westvoorne stuurde verzoekers op 30 juni 2004 een brief. In die brief deelde de teamchef onder andere mee:

"Deze brief zend ik u naar aanleiding van de door u ingediende klacht over een politieoptreden in de nacht van 3 op 4 januari 2004 te Brielle. Bij dit politieoptreden zou uw zoon R. ten onrechte door de politie zijn geslagen met een wapenstok en zijn bespoten met pepperspray. Naar aanleiding van dit incident (verstoren van de openbare orde) werd uw zoon die nacht aangehouden en overgebracht naar het bureau van politie te Spijkenisse. Aan dit bureau is hij gedurende een aantal uren ingesloten geweest, alvorens hij door de politie werd thuisgebracht.

Op woensdag 30 juni heb ik met u beiden deze klacht doorgesproken. (...) Vervolgens hebben we het gehad over het gebruik van de wapenstok en pepperspray. Zoals ik u tijdens het gesprek reeds mededeelde, ben ik van mening dat de betrokken politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening was en conform de geldende voorschriften heeft gehandeld. Er was sprake van de verdenking van een strafbaar feit, namelijk het verstoren van de openbare orde door een grote groep jongeren. Toen deze groep jongeren zich niet direct wilden verwijderen en vervolgens een dreigende houding aannamen tegenover de vier politiemedewerkers, is er geweld aangewend. Het toegepaste geweld was in deze situatie proportioneel. Deze mening werd ook gedeeld door het Openbaar Ministerie en het Bureau Interne Zaken van de Regiopolitie Rotterdam-Rijnmond.

U gaf in het gesprek aan dat uw zoon goede bedoelingen had toen hij op de desbetreffende politieman toeliep. Uit het proces-verbaal van bevindingen bleek echter dat op dat moment er voor de politiemedewerkers al een bedreigende situatie was ontstaan en dat een aangehouden verdachte al door de groep was ontzet. De goede bedoelingen van uw zoon zijn derhalve niet waargenomen en zijn actie werd derhalve ook niet als zodanig ingeschat.

Gelet op het vorenstaande ben ik van mening dat uw klacht niet gegrond is.

(...) Aan het slot van het gesprek hebt u aangegeven de klacht als afgehandeld te beschouwen. Ik zal de klacht derhalve verder als afgehandeld beschouwen."

4. Verzoekers stuurden op 21 juli 2004 een brief naar de teamchef. In die brief gaven verzoekers onder andere aan:

"Wij vinden dit verslag nogal eenzijdig. Dit verslag geeft uw visie weer op het gesprek, uw mening en uw conclusie. Wat wij hier tegenin gebracht hebben wordt totaal niet genoemd.

U hebt aangegeven in het verslag dat u van mening bent dat de politie juist gehandeld heeft en dat onze klacht niet gegrond is. Deze mening zou ook gedeeld worden door het Openbaar Ministerie en het Bureau Interne Zaken. Wat ons nog steeds verbaast is dat deze conclusie slechts getrokken is op basis van hetgeen de politie verteld heeft. Onze zoon R. is hier op geen enkel moment over gehoord en zijn kant van het verhaal is er dan ook niet in meegenomen. Wij blijven van mening dat dit niet juist kan zijn.

Een uitspraak over het al dan niet gegrond achten van onze klacht zou toch gebaseerd moeten zijn op basis van een verslag van het gebeurde van beide partijen. Derhalve gaan wij ook niet akkoord met het ongegrond verklaren van onze klacht en hopen nog steeds dat deze op de juiste wijze behandeld zal worden.

Voor ons kan de klacht dan ook niet als afgehandeld beschouwd worden. Voor de goede orde delen wij u nog mede dat wij tijdens het gesprek ook niet aangegeven hebben de klacht als afgehandeld te beschouwen. U hebt wel zelf uitgesproken dat u verwachtte dat de klacht hiermee afgehandeld zou zijn, maar u zou de keus open laten en onze reactie op het verslag afwachten."

5. De chef van het wijkteam Brielle/Westvoorne stuurde verzoekers op 2 augustus 2004 een brief. In die brief deelde de teamchef onder andere mee:

"Zoals ik reeds in de vorige brief aangaf, beschouw *ik* de klacht als afgehandeld. Ik ben deze mening toegedaan, omdat uw zoon terecht als verdachte werd beschouwd en terecht is aangehouden. Zijn gedrag en dat van anderen heeft er toe geleid dat er terecht gebruik is gemaakt van enkele geweldsmiddelen (proportioneel toegepast), die een politiemedewerker tot zijn beschikking heeft. Deze mening is ook het Openbaar Ministerie en het Bureau Interne Zaken van de regiopolitie Rotterdam-Rijnmond, toegedaan. Het hoe en waarom is uitvoerig, tijdens het ongeveer twee uur durende gesprek, met u besproken.

In uw schrijven geeft u aan dat uw zoon R. niet in de gelegenheid is geweest zijn visie weer te geven. In de nacht van de aanhouding is met uw zoon gesproken en vervolgens heeft er op 7 januari 2004, naar aanleiding van het incident, een gesprek plaatsgevonden tussen de politie en uw zoon R. met zijn vader. Van dit gesprek is een gespreksverslag gemaakt door de politiemedewerkers. Van politiezijde waren de heer B., mentor/coach van de politiemedewerker O., en de politiemedewerker W. aanwezig. De politiemedewerker W. was die nacht bij het incident aanwezig. Tijdens dit gesprek heeft uw zoon R. ruimschoots zijn inbreng gehad. Dit gespreksverslag heb ik ook meegenomen in mijn overwegingen om de klacht ongegrond te verklaren (...)."

6. De beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond besloot op 24 januari 2005 - na tussenkomst van de Nationale ombudsman - de klacht alsnog ter advies voor te leggen aan de klachtencommissie van het korps. Na de hoorzitting op 18 februari 2005 stelde die commissie een rapport op. In dat rapport schreef de klachtencommissie onder

andere:

"Bevindingen

(...) in de nacht van zaterdag 3 op zondag 4 januari werd door de meldkamer gemeld dat er een groep jongeren vernielingen plegen op de G.weg. R. was met een groep vrienden op weg naar de binnenstad van Brielle. Toen de groep en twee politieauto's elkaar troffen op de J.-laan werden sneeuwballen gegooid. De politieambtenaren vorderden de jongeren zich te verwijderen. In de schermutselingen die hierop volgden, trachtten de betrokken politieambtenaren sommige jongeren na herhaaldelijk waarschuwen aan te houden op verdenking van vernieling, verstoring van de openbare orde en/of het niet voldoen aan een ambtelijk bevel/vordering. R. bevond zich vooraan de groep en liep hierbij rake klappen op met de lange wapenstok. Ook werden enige jongeren, waaronder R., bespoten met pepperspray. Hierop trok de groep jongeren zich terug. De vier politieambtenaren begaven zich richting discotheek X te Brielle. Op de N.-straat troffen de jongeren en betrokken politieambtenaren (inmiddels vergezeld door meer collega's en uitsmijters) elkaar weer. Hierop zijn verschillende arrestanten gemaakt, onder andere R., die geboeid werd en naar bureau Spijkenisse werd vervoerd. (...) R. is rond halfzeven 's morgens naar huis gebracht. (...)

Ten aanzien van het gebruik van de wapenstok ('gummiknuppel').

Ten aanzien van het gebruik van pepperspray.

Standpunt klagers

Klagers stellen dat hun zoon R. zonder enige aanleiding is geslagen door de politie en bespoten met pepperspray. R. verklaart zelf dat hij vroeg aan de betrokken agenten waarom zij een vriend aanhielden die een sneeuwbal gooide. Hierop werd hij zonder waarschuwing geslagen met de wapenstok en bespoten met pepperspray.

Standpunt betrokken politieambtenaren

De betrokken politieambtenaren verklaren dat er een dreigende sfeer van de groep jongeren uitging waarbij sneeuwballen werden gegooid en kwetsende opmerkingen werden gemaakt. Er is herhaaldelijk gewaarschuwd dat er 'klappen zouden vallen' als de groep zich niet zou verwijderen. Nadat de groep daar niet aan voldeed is geslagen met de lange wapenstok en zijn diverse jongeren die niet voldeden aan de vordering bespoten met pepperspray. Toen een van de jongeren een baksteen ter hand nam, hebben de vier betrokken politieambtenaren zich teruggetrokken.

Oordeel chef wijkteam

De chef wijkteam is van mening dat er correct en conform de geldende richtlijnen is gehandeld. Er was duidelijk sprake van het verstoren van de openbare orde en er was een dreigende situatie ontstaan voor de politiemedewerkers (sneeuwballen gooien, racistische leuzen). De betrokken politieambtenaar voelde zich bedreigd en ging daarom na het geven van bevelen in het kader van de openbare orde over tot het gebruik van de lange wapenstok en pepperspray. Dit is conform de geldende voorschriften en in deze situatie proportioneel.

Ten aanzien van de aanhouding van R. en het hardhandig boeien.

Standpunt klagers

R. is in de N.-straat hardhandig in de boeien geslagen en heeft daar (volgens zijn huisarts) een zwaar gekneusde pols aan over gehouden. De pols is blauw en opgezet. Ook heeft R. pijn in de nek, waarschijnlijk veroorzaakt door uitgerekte spieren, omdat hij hardhandig is aangepakt.

Standpunt betrokken politieambtenaren

Met betrekking tot het boeien van de R. is in de mutatierapporten van de politieambtenaren niets te vinden. De legitimatie van de aanhouding wordt gevonden in hetgeen onder klachtpunt 1. en 2. al is vermeld.

Oordeel chef wijkteam

Met betrekking tot het boeien van de R. geeft de chef van het wijkteam in zijn afdoeningsbrief geen oordeel. Hij acht de aanhouding van R. rechtmatig.

(...)

HOORZITTING

(...)

Standpunt klagers

R. geeft in aanvulling op de schriftelijke stukken een toelichting op het incident dat plaatsvond in de nacht van 3 en 4 januari 2004. Hij was rond 21.00 uur naar een vriendin gegaan. Daar verzamelden zij zich met een grote groep van zeker 30 jongeren. Rond 00.00 uur ging de groep naar de binnenstad van Brielle. Er was geen sprake van vernieling door de groep; dat werd in ieder geval niet gezien door R. Op een bepaald moment naderde een politieauto, zoals later bleek naar aanleiding van een melding dat een grote groep jongeren vernielingen pleegden. Toen de politieauto arriveerde werden vanuit de groep sneeuwballen gegooid. Een tweede politieauto arriveerde. De jongen die de sneeuwbal gooide werd aangehouden. R. stond vooraan in de groep en vroeg aan één van

de agenten waarom de jongen werd aangehouden, omdat het gooien van een sneeuwbal niet ernstig is. Er werd R. door de betrokken agent toegebeten: 'jij moet opkankeren'. Hierop kreeg R. een klap. Er werd gescholden door de groep, maar niet door R. Een vriend kwam erbij staan en voor zij het wisten kregen zij beiden een volle laag pepperspray in het gezicht. Er werd vooraf niet gewaarschuwd door de agenten dat geweld gebruikt zou gaan worden. R. zag een straal water en zijn gezicht begon pijn te doen. De politieauto's trokken zich terug. De groep jongeren vervolgde hun weg richting de binnenstad van Brielle. Eenmaal aangekomen troffen R. en zijn vrienden opnieuw een groep agenten, aangevuld met uitsmijters van de plaatselijke discotheek. Een vriend van R. werd door een uitsmijter tegen de muur gezet. Hijzelf werd herkend door één van de agenten van het eerdere incident waarbij R. pepperspray in zijn gezicht had gekregen. Zonder pardon werd hij hardhandig in de boeien geslagen en afgevoerd naar het bureau. R. belandde samen met een vriend in de cel. Vlak naast de cel hoorde hij een gesprek tussen vier agenten en een chef. Hij kon duidelijk verstaan dat er werd gezegd: 'jullie hadden nooit pepperspray moeten gebruiken tegen zo'n grote groep'. (...)

Standpunt betrokken politieambtenaren

(...) Politieambtenaren W. en O. kregen een melding over een grote groep jongeren die vernielingen zou plegen. Politieambtenaren Kl. en V. reden in de buurt van de melding en waren eerder ter plaatse. Toen het raam werd opengedraaid van de politieauto, werd direct een sneeuwbal naar binnen gegooid. De agenten wilden de jongen die dat deed hierop aanspreken. Het was op dat moment nog niet de bedoeling om een verbaal te geven. Vanuit de groep werd gescholden ('kankerjoden'). Er ontstond enige dreiging vanuit de groep. De agenten wilden de persoon die schuld aanhouden. Hierbij werden zij belemmerd door andere jongeren, waaronder R. Politieambtenaar O. stond alleen bij zijn auto, voelde zich bedreigd en zag zich genoodzaakt grof taalgebruik te hanteren. Vervolgens is toen gewaarschuwd: 'als je niet opzij gaat, krijg je een klap'. Dit geschiedde, een andere persoon kreeg een schop. Politieambtenaar O. kan zich herinneren dat hij twee jongens met pepperspray heeft bespoten. Sommige jongeren pakte bakstenen. De politieambtenaren hebben hierop besloten zich tactisch terug te trekken en hebben zich gehergroepeerd bij discotheek X in de binnenstad van Brielle. Samen met andere collega's zijn vervolgens op aanwijzen van de politieambtenaren O. en W. vijf personen aangehouden ter zake het verstoren van de openbare orde en openlijke geweldpleging. Na het boeien is niets van de kneuzingen geconstateerd. 's Nachts is R. naar huis gebracht en hebben de betrokken politieambtenaren een normaal gesprek met hem gevoerd. Van de vijf aangehouden personen heeft alleen R. een klacht ingediend. Er zijn uiteindelijk geen vernielingen geconstateerd. Het gebruik van de lange wapenstok en pepperspray is later gerechtvaardigd door Bureau Interne Zaken en het Openbaar Ministerie. (...)

Beoordeling

(...)

1. en 2. Ten aanzien van het gebruik van de wapenstok en pepperspray.

3. Ten aanzien van de aanhouding van R. en het hardhandig boeien. (...)

De commissie is van oordeel dat de betrokken politieambtenaren in overeenstemming met de ontstane situatie (dreiging vanuit de groep) hebben gehandeld. De aanhouding van R. was rechtmatig omdat hij op dat moment verdachte was van meerdere stafbare feiten. (...)

ADVIES

Op grond van het vorenstaande adviseert de commissie de korpsbeheerder:

de klachtonderdelen (...) ten aanzien van het gebruik van de wapenstok en pepperspray, de aanhouding van R., het hardhandig boeien (...) ongegrond te verklaren."

7. De beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond stuurde verzoekers op 29 maart 2005 een brief. In die brief deelde de korpsbeheerder onder andere mee:

"Op basis van de stukken en de hoorzitting - waarvan een rapport is gemaakt - is de commissie tot een oordeel gekomen. Het rapport van de zitting en het daarin aan mij uitgebrachte advies, treft u bijgaand aan. Na zorgvuldige bestudering van het dossier deel ik u mede dat ik het door de commissie uitgebrachte advies integraal overneem en dat ik:

- de klachtonderdelen (...) ten aanzien van het gebruik van de wapenstok en pepperspray, de aanhouding, het hardhandig boeien (...) ongegrond verklaar."

B. Standpunt verzoeker

1. De klacht van verzoekers staat samengevat weergegeven onder Klacht.

2. Verzoekers stuurden ter onderbouwing van hun klacht de Nationale ombudsman een afschrift van een verklaring van de arts die hun zoon na het incident had onderzocht. In die verklaring tekende de arts onder andere op:

"R. (17)

-----Episode: Pols symptomen/klachten<<< -----

Datum Omschrijving

120104 [S] Houdt last van mn onderarm kan er alles mee

[O] drukpijn pees ++ actief aanspannen +++

[O] crepasdrukpijn - geen verschil in zwelling etc. [E] contusie

[P] uitleg, ijzen etc

060104 [S] na handboeien politie, zaterdag herrie maken met

[S] groep; pepperspray en nu pijn pols RE [O] geen afwijkingen te zien

[O] ogen gb [E] Pols symptomen/klachten

[P] Oefenen warm water"

C. Standpunt korpsbeheerder

1. De korpsbeheerder deelde op 21 juli 2005 in reactie op de klacht aan de Nationale ombudsman onder andere mee:

"Alle drie de onderdelen acht ik ongegrond. Ik ben van oordeel dat de betrokken politieambtenaren in overeenstemming met de ontstane situatie (dreiging vanuit de groep jongeren waarvan zoon van klagers deel van uitmaakte) hebben gehandeld.

De aanhouding van de zoon van klagers was rechtmatig omdat hij op dat moment verdachte was van meerdere strafbare feiten. Ook het verblijf in de politiecel was gerechtvaardigd omdat de zoon van klagers als verdachte verhoord moest worden.

Voor een nadere motivering ten aanzien van mijn oordeel verwijs ik u naar mijn brief van 29 maart 2005 aan klagers en het daarbij gevoegde advies van de onafhankelijke Klachtencommissie, hetgeen door mij integraal is overgenomen. Er bestaat voor mij geen aanleiding om anders te oordelen dan ten tijde van de interne klachtbehandeling."

2. De korpsbeheerder legde aan de Nationale ombudsman een afschrift over van een op 4 januari 2004 door politieambtenaar W. opgemaakt proces-verbaal van bevindingen. In dat proces-verbaal schreef die politieambtenaar onder andere:

"Op zondag 4 januari 2004 omstreeks 00:10 uur kregen wij, verbalisanten O. en W., onder roepnummer 1145, de melding van de meldkamer, dat er op de G.-weg te Brielle (...) vernielingen gepleegd werden door een groep van ongeveer 20-25 jongeren. Naar aanleiding van deze melding gingen wij ter plaatse. De 1132, bemand door verbalisanten V. en Kl. gingen ook met hun dienstvoertuig ter plaatse.

Na enig zoeken meldde de 1132 dat zij een groep jongeren in zicht hadden op de J.laan. (...) Wij zijn onmiddellijk naar de J.-laan gereden.

Hier aangekomen zagen wij dat de verbalisanten van de 1132 een persoon vasthielden en deze uit de groep voerde. Wij hebben ons dienstvoertuig bij de groep tot stilstand gebracht

en we zijn uitgestapt.

Wij, verbalisanten O. en W., dachten dat de genoemde persoon was aangehouden. Later bleek dat het de bedoeling was dat deze persoon aangehouden zou worden, maar door opdringerig gedrag is deze persoon door de 1132 losgelaten. Het opdringerige gedrag bestond uit het dichtbij komen staan en op komen lopen. (...) Hierbij werden opmerkingen geplaatst die de strekking hadden dat ons optreden niet normaal was. Verder werd door de gehele groep 'Joden' geroepen.

Wij hebben de jongeren verteld wat onze melding was en dat zij zich moesten verwijderen. Dit was mede door de dreiging die van de groep uitging.

Nadat de genoemde persoon weer in de groep stond, hebben de verbalisanten van de 1132 de lange wapenstokken uit de auto gehaald. Verbalisant V. heeft, na vordering dat de jeugd zich zou verwijderen en na drie waarschuwingen dat er klappen zouden vallen, indien de jeugd zich niet zou verwijderen, (...) een klap met de lange wapenstok uitgedeeld. Verbalisant V. heeft ook een schop uitgedeeld.

Na dit geweld bleek de groep zich opnieuw op te dringen, met uitlatingen als 'Joden'. Verbalisant O. vorderde hierop wederom dat de groep zich zou verwijderen en waarschuwde tweemaal zijn pepperspray te gebruiken, indien aan de vordering geen gehoor zou worden gegeven. Deze waarschuwing gaf hij aan een bepaald individu. Er werd door deze persoon geen gehoor aan de vordering gegeven. Hierop heeft verbalisant O. deze persoon gepeperd. Hierop vertrok de groep nog niet. Verbalisant O. waarschuwde wederom twee keer dat hij pepperspray zou gebruiken, als de groep niet zou verdwijnen. Ook deze waarschuwing was gericht op een individu. Deze persoon gaf ook geen gehoor aan de vordering en verbalisant O. pepperde ook deze persoon.

Hierop trok de groep enkele meters achteruit. Verbalisant K. zei dat een persoon uit de groep een baksteen pakte. Hierop hebben wij, alle verbalisanten, besloten om ons terug te trekken en richting discotheek X te Brielle te gaan, omdat de jongeren daar waarschijnlijk naar toe zouden gaan. Wij hadden dan gelijk tijd om collega's te verzamelen en zo een gezamenlijke actie op touw te zetten. Op het moment dat wij met verschillende DHV- en wijkseenheden bij X stonden, kwamen de jongeren de N.-straat inlopen.

Op dat moment is een sprint van verscheidene collega's en portiers ontstaan, waarbij jongeren door collega's en portiers zijn aangehouden. Verbalisant O. had twee arrestanten. De portiers hadden ook twee arrestanten gemaakt, die ze in het dienstvoertuig van de 1107 hadden gezet. Ik, verbalisant W., kwam bij de 1107 aan en herkende deze personen als zijnde leden van de groep in de J.-laan. Deze arrestanten zijn door de 1107 overgebracht naar Spijkenisse. De arrestanten van verbalisant O. zijn door de 1202 overgebracht naar Spijkenisse."

3. De korpsbeheerder legde aan de Nationale ombudsman ook een afschrift over van een op 4 januari 2004 door politieambtenaar O. opgemaakt proces-verbaal van aanhouding. In dat proces-verbaal schreef die politieambtenaar onder andere:

"Op zondag 4 januari 2004 te 00:40 uur, heb ik O., agent van politie (...), op de voor het openbaar verkeer openstaande weg, de N.-straat (...) op heterdaad

aangehouden

Naam : R.

Voornamen : R.

(...)

terzake

(...) Niet voldoen aan bevel/vordering

strafbaar gesteld bij

(...) Artikel 184/1 Wetboek van Strafrecht (...)

Persoon is op zondag 4 januari 2004 aangehouden omstreeks 00:40 uur (...) in de N.-straat te Brielle terzake het niet voldaan hebben aan bevel of vordering in de J.-laan te Brielle. Dit bevel/vordering werd op zondag 4 januari 2004 omstreeks 00:25 uur gegeven. Dit bevel/vordering werd op grond van de APV van Brielle gegeven op grond van art. 2.1.1.1.2."

4. De korpsbeheerder legde aan de Nationale ombudsman verder een afschrift over van een op 4 januari 2004 door politieambtenaar B. opgemaakt rapport, zijnde een zogenoemd meldingsformulier geweldsaanwending. In dat rapport schreef die politieambtenaar onder andere:

"Korte omschrijving van vermoedelijke toedracht:

Naar aanleiding van een grote groep jeugd, welke vernielingen zou plegen, ter plaatse gegaan met 4 opsporingsambtenaren. Door de dreiging van de groep werd er opdringerig gereageerd en werden vanuit de groep beledigende opmerkingen gemaakt. Een der verbalisanten wenste een verdachte aan te houden maar werd daarin belemmerd door de groep jeugdigen, door de verdachte af te schermen. Hierna pakte verbalisant V. zijn van dienstwege verstrekte lange wapenstok en sloeg een persoon in de groep na melding van het te gebruiken geweld. De groep werd hierna opdringeriger en omsloten de vier opsporingsambtenaren. Dit kwam op verbalisant O. dusdanig bedreigend over dat hij na vermelding van gebruik pepperspray twee personen uit de groep peperde, hierna rende de

groep uiteen en werden in de directe omgeving direct hierop 5 jongens aangehouden; 1 arrestant ter zake openbare dronkenschap en 4 voor het verstoren van de openbare orde."

5. De korpsbeheerder legde aan de Nationale ombudsman ten slotte een afschrift over van een op 8 maart 2004 door politieambtenaar B en W. opgemaakt rapport. In dat rapport schreven die politieambtenaren onder andere:

"Naar aanleiding van de openbare ordeverstoring van R., hebben wij, verbalisanten W. en B., een gesprek gehad met betrokkene en zijn vader. (...) Vanwege het feit dat er pas nu een mutatie van gemaakt wordt, is de datum van het gesprek mij ontgaan. Het gesprek heeft op een doordeweekse dag 's ochtends plaatsgevonden.

Op de betreffende dag kwam betrokkene R. samen met zijn vader aan het politiebureau. Ik, verbalisant W., heb in dat gesprek aan R. uitgelegd, dat hij tijdens het betreffende incident niet veel fout gedaan heeft. De reden dat hij aangehouden werd, was de volgende. Hij stond in een grote groep die de openbare orde verstoort. Deze groep kwam op de betreffende politieambtenaren bedreigend over door verbaal en non-verbaal gedrag. Ik, verbalisant W., heb R. verteld dat hij steeds vooraan stond en dat hij probeerde uit te leggen, waarom de groep zich zo gedroeg. Ik heb hem verteld dat in een normale situatie iets dergelijks zou kunnen. Maar in dit geval was de situatie te dreigend en was er geen tijd om te praten. Ik heb hem uitgelegd, dat hij in dergelijke situaties moet zorgen dat hij weg is. Dit vanwege het feit dat, als iemand zo duidelijk aanwezig is in een groep die de openbare orde verstoort, diegene meteen als verdachte wordt aangemerkt en dus risico loopt om aangehouden te worden en dat geweld tegen hem gebruikt kan worden, indien hij niet voldoet aan bevel of vordering.

R. gaf hierop aan dat hij mijn verhaal begreep. Toch had ik, verbalisant W., de indruk dat hij nog wel baalde van het feit dat hij aangehouden was en dat er geweld tegen hem was gebruikt. Naar mijn mening zat het voorval hem nog hoog. Dit concludeer ik uit het feit dat R. tijdens het gesprek regelmatig verbaal in de verdediging ging.

(...)

De vader van R. stelde zich tijdens het gesprek als volgt op. Hij was het eens met hoe wij, verbalisanten W. en B., R. de gehele situatie uitgelegd hebben. (...) Hiermee was het gesprek ten einde en leken de boze gezichten weer grotendeels verdwenen."

D. Reactie HoofdOFFICIER VAN JUSTITIE

1. De hoofdofficier van justitie te Rotterdam stuurde op 21 juli 2005 in reactie op de klacht aan de Nationale ombudsman een afschrift van de brief die hij op 11 oktober 2004 aan de chef van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond had gezonden. In die brief schreef de hoofdofficier van justitie onder andere:

"Naar aanleiding van de geweldsmelding (...) volgens welke politieambtenaar O. fysiek geweld heeft gebruikt, bericht ik u het volgende.

Met betrekking tot deze melding ben ik van mening dat op grond van feiten en omstandigheden zoals nu bekend zijn bij het OM, verbalisant in overeenstemming met artikel 8 lid 1 en lid 5 van de Politiewet 1993 heeft gehandeld."

E. Reactie verzoeker

1. Verzoekers deelden op 12 augustus 2005 aan de Nationale ombudsman onder andere mee:

"De korpsbeheerder deelt de mening van de klachtencommissie en voegt in zijn brief van 21 juli 2005 toe dat de aanhouding van onze zoon R. rechtmatig was omdat hij op dat moment verdacht was van meerdere strafbare feiten. Dit is niet juist, hij werd niet verdacht van strafbare feiten. De politie in Brielle is er erg op gebrand de jeugd te bekeuren die met een groepje bij elkaar staan (samenscholing noemen ze dat). Daar heeft R. een aantal keer mee te maken gehad. Bij elkaar staan in een groep is toch geen strafbaar feit. (...)

Tevens geeft de korpsbeheerder aan dat het verblijf in de politiecel gerechtvaardigd was omdat R. als verdachte verhoord moest worden. Dit klopt van geen kant, R. heeft alleen maar in de cel gezeten. Om 04.50 uur zijn hem 10 vragen gesteld over het gebruik van de pepperspray en zijn wij als ouders gebeld door de politie. Een verhoor heeft nooit plaatsgevonden. Een nadere motivering moeten wij waarschijnlijk nog krijgen, maar uit de brief van 21 juli 2005 blijkt deze hetzelfde te zijn als het advies van de klachtencommissie. Onze mening daarover hebben wij eerder in deze brief aangegeven.

(...)

De betrokken ambtenaren zijn afgegaan op een melding van vernielingen. Deze melding was onterecht, bleek later. Er was in de binnenstad tegen een lantaarnpaal aangeschopt en deze was uitgegaan; dat was het hele vernielingsverhaal, zoals ons later op het bureau verteld was. Er is wel meteen aangenomen dat de groep die ze tegenkwamen schuldig was aan de vernielingen. De aanleiding van het incident was een sneeuwbal die op de politieauto terecht kwam. De situatie is naar onze mening fout ingeschat door de agenten en er is erg overtrokken gereageerd. (...) Dit is later bevestigd door de hoofdambtenaar op het politiebureau in Spijkenisse. Deze gaf aan dat er nooit gepeperd had mogen worden.

Verder willen wij nog reageren op het vertrouwelijke mutatierapport dat op 8 maart is opgemaakt, terwijl het gesprek op 7 januari heeft plaatsgevonden. Het is een zeer eenzijdig verhaal, geschreven met een gekleurde mening van de agent. De vragen en mening hierover van R. en zijn vader komen niet aan bod. De reden van mijn boosheid was dat wij vanaf 4 januari 2004 geprobeerd hebben telefonisch contact te krijgen met de betrokken politieagent, omdat we graag de andere kant van het verhaal wilden horen,

maar we werden steeds afgescheept en niet teruggebeld. De enige mogelijkheid die ons werd geboden was een gesprek met de heer B., het was volgens hem slikken of stikken.

Op de vraag hoeveel tijd er gelegen is tussen de opmerking "opkankeren" en het krijgen van een klap met de wapenstok en het krijgen van een klap met de wapenstok en het worden bespoten met pepperspray kunnen wij u het volgende antwoorden. De politieagent had de wapenstok al in zijn hand toen hij de opmerking maakte. Direct na het roepen van "opkankeren" heeft R. klappen gekregen met de wapenstok. Een andere agent heeft R. direct na deze klappen pepperspray in de ogen gespoten. Dit alles heeft zich in enkele minuten afgespeeld. Het maken van de opmerking en het slaan met de wapenstok is door dezelfde agent uitgevoerd. Een andere agent heeft het bespuiten met pepperspray voor zijn rekening genomen."

F. Reactie korpsbeheerder

De korpsbeheerder liet op 23 september 2005 aan de Nationale ombudsman weten dat hij geen aanleiding zag verder te reageren op de klacht van verzoekers. Hij verwees naar zijn reactie van 21 juli 2005 en legde verder een afschrift over van artikel 2.1.1.1 van de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Brielle.

G. VERKLARINGEN Betrokken ambtenaar

1. Betrokken politieambtenaar O. verklaarde op 16 november 2005 tegenover een medewerker van de Nationale ombudsman onder andere:

"Op 4 januari 2004 hadden mijn collega, de heer W., en ik zogenoemde horecadienst in Brielle. Op een gegeven moment kregen we een melding via de centrale door dat er lastige en vernielzuchtige jeugd op weg was vanuit een buitenwijk naar de binnenstad van Brielle. Mijn collega en ik zijn met de surveillancewagen op die melding afgegaan, maar konden de jongeren aanvankelijk niet vinden. Op een gegeven moment kregen we via de centrale door dat twee collega's van een andere surveillancewagen de groep hadden aangetroffen en zijn we alsnog ter plaatse gekomen.

Toen we arriveerden, zag ik een groep van zo'n 15 tot 20 jongeren staan. Ook zag ik dat de twee collega's die reeds ter plaatse waren een jongen bij zijn jas en zijn arm vasthielden. Ik maakte daaruit op dat mijn collega's die jongen hadden aangehouden. Verder zag ik dat de jongeren sneeuwballen aan het gooien waren naar mijn collega's en zich aan hen opdrongen. Ze namen daarbij dreigende houdingen aan en riepen dingen als 'laat hem los'. Mijn collega's lieten daarop de jongen los en haalden de lange wapenstokken uit hun surveillancewagen.

Mijn collega en ik werden ook geconfronteerd met opdringende jongeren. Ik riep tegen de jongeren duidelijk 'stop, politie, blijf staan'. De jongeren negeerden dat bevel echter en drongen zich steeds verder op in de richting van mijn collega en mij. Wij konden op dat

moment echter de lange wapenstokken niet ter hand nemen. Kort voor de melding hadden we namelijk een man vervoerd die zichzelf had bevuild. Ten behoeve van dat vervoer hadden we alle spullen die zich in de achterbak van de surveillancewagen bevonden op de achterbank gelegd. De lange wapenstokken waren daarbij onderop komen te liggen en de situatie leende zich er niet voor om die wapenstokken te zoeken en te pakken. In de hectiek van de situatie konden we ook geen formatie vormen met de collega's van de andere surveillancewagen. Die collega's stonden zo'n 6 tot 7 meter van mijn collega en mij vandaan.

Ik hoorde een van mijn collega's van de andere surveillanceauto tegen de jongeren iets roepen van 'terug, terug'. Ik zag dat de jongeren ook dat bevel niet opvolgden. Die collega gaf daarop een van de jongens een klap met de lange wapenstok. Ik zag dat de jongeren daar niet voor terugdeinsden en zich verder opdrong in de richting van mijn collega's en mij. Mogelijk had de klap geen effect omdat de jongen die hem kreeg een dikke winterjas droeg.

Ik riep nogmaals tegen de jongeren duidelijk 'stop, politie, niet verder'. Op dat moment waren mijn collega en ik al zo'n vijftien meter achteruit gelopen. Omdat het glad was en er dus gevaar bestond dat ik zou uitglijden, wilde ik niet nog verder achteruit gedrongen worden. Ik heb toen mijn busje met pepperspray in mijn rechterhand genomen. Ik heb daarop een van de jongens aangekeken en hem met mijn linkerhand duidelijk aangewezen. Vervolgens heb ik tegen hem geroepen 'peper' of 'pepperen' en de spray in zijn gezicht gespoten.

Het roepen van het woord 'peper' of 'pepperen' is een instructie bij het gebruik van pepperspray; je kondigt daarmee aan dat je gaat sprayen. Ik heb die jongen niet afzonderlijk gewaarschuwd dat als hij niet terug zou gaan ik zou gaan sprayen. Ik heb dus direct na het woord 'peper' of 'pepperen' gesprayd. Tussen mijn laatste bevel aan de jongeren om te blijven staan en het sprayen zit wel enige tijd. Als u mij vraagt hoeveel tijd, denk ik dat er geen minuut tussen zat maar eerder iets van tien seconden. In die tijd liepen de jongeren dreigend naar voren in onze richting.

Overigens bleven de jongeren ook nadat ik die jongen had gepeperd dreigend naar voren lopen. Ik heb toen opnieuw zo'n tien seconden later een van de jongens aangekeken en ook hem met mijn linkerhand duidelijk aangewezen. Ik meen mij te herinneren dat die jongen R. was, die ik ken van eerdere incidenten. Ik heb wederom geroepen 'peper' of 'pepperen' en de spray vervolgens in zijn gezicht gespoten.

Pas na die tweede keer pepperen stopte de groep met opdringen en gingen ze uit elkaar. Mijn collega's en ik hebben vervolgens om assistentie gevraagd en zijn ons gaan hergroeperen bij een discotheek in het uitgaansgebied van Brielle. We hadden namelijk de verwachting dat de groep jongeren daar naartoe zou gaan. Dit bleek te kloppen en een kwartier tot een half uur later konden we met de hulp van de portiers van de discotheek

een aantal jongeren aanhouden. Ik herkende R. als een van de jongens die ik kort daarvoor had gepeperd en hield hem aan voor het niet voldoen aan een ambtelijk bevel.

Het was mij bekend dat R. zich bij eerdere incidenten wel eens tegen zijn aanhouding had verzet, althans zich niet zonder meer liet meenemen. Ik weet niet meer of R. op het moment dat ik hem vastpakte zich fysiek verzette, maar hij begon wel direct te schelden en te tieren tegen mij. Gelet daarop en de agressieve opstelling van hem en de andere jongeren eerder die avond, besloot ik voor mijn eigen veiligheid en die van mijn collega's om R. de handboeien om te doen. Ik heb die boeien op een normale manier omgedaan. Ik ben dus niet hardhandig te werk gegaan en heb de boeien ook niet strak omgedaan.

Ik wil nog opmerken dat mijn directe collega en ik R. zeker niet met de wapenstok hebben geslagen. Zoals ik al zei, konden wij niet beschikken over de lange wapenstok. Voor zover R. nu beweert dat hij door de collega's van de andere surveillancewagen is geslagen, moet hij direct na die klap op mij zijn afgelopen. Die collega's stonden immers zo'n 6 tot 7 meter van mijn collega en mij vandaan en tussen de klap met de wapenstok en het gebruik van de pepperspray zat niet veel tijd.

Verder wil ik nog opmerken dat ik R. uiteindelijk thuis heb gebracht. Tijdens die rit had ik een goed gesprek met hem en was hij niet boos over het politieoptreden. Toen ik hem vroeg waarom hij niet gewoon was weggelopen, deelde hij mij mee dat de groep in een behaalde stemming was en dat en hij zich had laten meeslepen."

2. Betrokken politieambtenaar V. verklaarde op 28 november 2005 tegenover een medewerker van de Nationale ombudsman onder andere:

"Op 4 januari 2004 had ik samen met mijn collega, de heer K., zogenoemde horecadienst. Toen we met de surveillancewagen in de richting van Brielle reden, kregen we via de centrale een melding over een grote groep jeugdigen die vernielingen aanrichtte. We zijn ter plaatse gegaan en troffen een groep jongeren van een man of vijftien aan.

We stapten uit en wilden de jongeren vragen of zij de groep waren die vernielingen had aangericht dan wel iets hadden gezien. Een van de jongens gooide vervolgens een sneeuwbal in de surveillancewagen. Mijn collega en ik waren daar niet blij mee en pakte die jongen beet. We wilden hem niet aan houden, maar alleen aanspreken op zijn gedrag. De groep begon er zich echter direct mee te bemoeien en riepen dingen als 'Wat maakt het uit' en leuzen als 'Kankerjoden' en dergelijke. Doordat de sfeer steeds grimmiger werd en de jongeren zich vijandig gingen opstellen, lieten mijn collega en ik de jongen los. Net daarvoor was er overigens een surveillancewagen met nog twee collega's gearriveerd.

Ik verzocht de jongeren in eerste instantie op een normale manier om weg te gaan. Dat deden ze niet en ze begonnen zich verder aan ons op te dringen. Daarop sommeerde ik de groep om weg te gaan, maar ook daar werd geen gehoor aan gegeven. Ze drongen

zich als één blok op aan mijn collega's en mij. Mijn directe collega en ik liepen daarop naar onze surveillancewagen en pakten de lange wapenstokken. De collega's van de andere surveillancewagen konden niet bij hun lange wapenstokken omdat die onder allerlei spullen lagen. Ik waarschuwde de jongeren vervolgens duidelijk dat als ze niet weg zouden gaan, ik geweld zou gaan gebruiken. Ik kan mij de exacte woorden waarin ik dat heb gezegd niet herinneren, maar het kan zijn dat ik daarbij de term 'opkankeren' heb gebruikt. Het tekent naar mijn mening de grimmige sfeer die er op dat moment heerste en de dreiging die uitging van de groep jongeren.

Na de waarschuwing wachtte ik een aantal seconden om te bezien of de jongeren alsnog zouden vertrekken. Toen dit niet gebeurde, gaf ik een van de jongens die vooraan stonden een klap met de wapenstok en een andere jongen een trap. Ik weet mij niet te herinneren of een van die jongens R. was, want ik kende hem voor dit incident nog niet. Ik zag vervolgens dat die twee jongens achteruit liepen, maar de rest van de jongeren bleven zich in de richting van mijn collega's opdringen. Op een gegeven moment hoorde ik een van mijn collega's roepen dat er jongeren bakstenen pakten of vast hadden. Daarop besloten mijn collega's en ik om ons terug te trekken.

We stapten in de surveillancewagens en hergroepeerden ons met nog een aantal andere collega's bij een discotheek in Brielle. Op een gegeven moment arriveerde de groep jongeren daar ook. Toen ze ons zagen, stoven ze alle kanten uit. Met de hulp van de portiers van de disco's wisten mijn collega's een aantal jongeren aan te houden. Ikzelf heb daar toen niemand aangehouden."

H. REACTIE VERZOEKERS

1. Verzoekers deelden op 16 januari 2006 in reactie op de verklaringen van de betrokken politieambtenaren aan de Nationale ombudsman onder andere mee:

"Wij hebben de politieverklaringen doorgenomen en verbaasden ons erover dat deze opeens heel anders waren dan hetgeen ons was meegedeeld op het politiebureau door de heer B. op 8 januari 2004. De heer B. heeft bevestigd dat R. niets heeft gedaan. Ze konden het juist waarderen dat hij rustig bleef en nog geprobeerd had redelijk te praten. Het was de politie ook duidelijk dat degenen die scheldwoorden naar de politie riepen achteraan de groep liepen. Toch heeft R. de klappen en de pepperspray gekregen en is hij opgepakt. De reden die zij hiervoor gaven was dat hij vrij vooraan de groep liep en een bekend gezicht heeft.

De slagen met de gummiknuppel en het pepperen hebben direct na elkaar plaatsgevonden, met als enige waarschuwing vooraf 'opkankeren jullie' en verder niets, in tegenstelling tot hetgeen de agenten nu beweren in hun verklaring.

R. is later in de binnenstand zonder enige waarschuwing in zijn kraag gegrepen, tegen een politiebus gesmeten en wel degelijk hardhandig en heel erg strak in de boeien geslagen. Nu zou hij volgens de verklaring van de agent niet voldaan hebben aan een ambtelijk bevel. Over welk bevel hebben ze het . Hij liep daar met zijn fiets aan de hand en zag nog wazig van de pepperspray. Dat is volgens mij geen strafbaar feit.

Verder willen we nog opmerken dat R. beslist geen goed gesprek heeft gehad met de agent die hem heeft thuisgebracht en juist wel heel boos en gefrustreerd was. Hij heeft zich wel normaal gedragen en heeft een paar vragen gesteld (...)."

Achtergrond

1. Artikel 11 Grondwet

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

2. Artikel 8, eerste lid, Politiewet 1993

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

3. Artikel 2.1.1.1 van de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Brielle

"1. Het is verboden op de weg zich tezamen met anderen te begeven naar of al dan niet tezamen met anderen deel te nemen aan een samenshooling, onnodig op te dringen of door uitdagend gedrag aanleiding te geven tot wanordelijkheden.

2. Een ieder die op de weg aanwezig is bij enig voorval waardoor er wanordelijkheden ontstaan of dreigen te ontstaan, of bij een tot toeloop van publiek aanleiding gevende gebeurtenis waardoor er wanordelijkheden ontstaan of dreigen te ontstaan, dan wel zich bevindt in of aanwezig is bij een samenshooling, is verplicht op een daartoe strekkend bevel van een ambtenaar van politie zijn weg te vervolgen of zich in de door hem aangewezen richting te verwijderen."

4. Artikel 184, eerste lid, Strafrecht

"1. Hij die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van

strafbare feiten, alsmede hij die opzettelijk enige handeling, door een van die ambtenaren ondernomen ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift, belet, belemmert of verijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie."

5. Artikel 15, eerste en vierde lid, Grondwet

"1. Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen.

(...)

4. Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt."

6. Artikel 53, eerste, tweede en derde lid, Wetboek van Strafvordering

"1. In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden.

2. In zoodanig geval is de officier van justitie of de hulpofficier bevoegd den verdachte, na aanhouding, naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.

3. Geschiedt de aanhouding door een anderen opsporingsambtenaar, dan draagt deze zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor den officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid."

7. Artikel 27, eerste lid, Wetboek van Strafvordering

"1. Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

8. Artikel 22 Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

"1. De ambtenaar kan een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.

2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

- a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of
- b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."